

100. Perjantaina 5 päivänä lokakuuta 1990

kello 13

Siv.

Päiväjärjestys

Ilmoituksia Siv.

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi kirkkolain 501 ja 529 §:n muuttamisesta sekä kirkon keskusrahastosta annetun lain 9 a ja 14 §:n muuttamisesta 3268

Hallituksen esitys n:o 109
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 16

2) Ehdotus laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 1 ja 12 §:n muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 116
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 21

Esitellään:

3) Hallituksen esitys n:o 160 verohallintolaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi „

4) Ed. Kettusen lakialoite n:o 70 laiksi tuulien energian käytön kokeilemisesta tunturialueilla 3269

5) Ed. Isohookana-Asunmaan ym. lakialoite n:o 71 laiksi peruskoululain 31 §:n muuttamisesta 3272

6) Ed. Kankaanniemen ym. lakialoite n:o 72 laiksi alkoholijuomaverosta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta ..

Pöydällepanoa varten esitellään:

7) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 28 laiksi verotuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (HE n:o 65) 3276

8) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 29 hallituksen esityksestä laiksi aluevaihdoista Suomen valtion ja Helsingin kaupungin välillä (HE n:o 74) . „

9) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 30 hallituksen esityksestä laiksi erään Helsingin kaupungissa sijaitsevan asuinkiinteistön myymisestä Rakennustoimisto A. Puolimatka Oy:lle (HE n:o 75) 3277

10) Pankkivaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksestä laiksi oikeudesta harjoittaa valuutanvaihtoa annetun lain kumoamisesta (HE n:o 49) .. „

11) Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksestä laiksi liike- ja yhteisötunnuksen luovuttamisesta (HE n:o 11) „

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies
H e t e m ä k i - O l a n d e r .

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Almgren, Björklund, Hokkanen, Huuhtanen, Järvisalo, Kuuskoski-Vikatmaa, Lindroos, Moilanen, Perho, Rehn, J. Roos, Saarinen, Salolainen, Suominen, Taxell, Tähkämaa, Törnqvist, Uitto ja Wasz-Höckert.

Ilmoitusasiat:**Lomanpyynnöt**

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat Alm-gren, Järvisalo ja Lindroos, virkatehtävien takia edustajat Salolainen ja Wasz-Höckert sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Hokkanen, Huuhtanen, Moilanen, Perho, J. Roos, Suominen, Taxell ja Tähkämaa, tämän kuun 12 päivään yksityisasioiden takia ed. Saarinen ja 15 päivään virkatehtävien vuoksi ed. Rehn.

Uusia hallituksen esityksiä

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmien ohella viime syyskuun 28 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 154—157, 161—164, 167—173 ja 175, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kirjalliset kysymykset

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 440 ja 443. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laeiksi kirkkolain 501 ja 529 §:n muuttamisesta sekä kirkon keskusrahastosta annetun lain 9 a ja 14 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 109
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 16

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 16.

Huomautan valtiopäiväjärjestyksen 61 §:n säännöksestä, jonka mukaan muut kuin evankelis-luterilaiseen uskontunnustukseen kuuluvat eivät saa ottaa osaa tämän asian käsittelyyn.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

2) Ehdotus laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 1 ja 12 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 116
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 21

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 21.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi ja asia lähetetään suureen valiokuntaan.

3) Hallituksen esitys n:o 160 verohallintolaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Sasi: Arvoisa puhemies! Kun aikoi-naan verohallintolakia valmisteltiin, valmistelu sai suhteellisen paljon kritiikkiä osakseen johtuen sen nopeudesta ja valmistelevan ryhmän suppeudesta. Myös epäiltiin jossain määrin niiden hyvien tavoitteiden, joita oli asetettu, toteutumista ehdotuksessa. Varsin suurta huomiota kiinnitti erityisesti pääjohtajan hyvin keskeinen valta. Tältä osin täytyikin todeta, että hallituksen esitys on

olennaisesti parantunut sikäli, että johtokunnan asemaa on vahvistettu aikaisempiin suunnitelmiin nähden siten, että mm. verohallituksen hallitus päättäisi siitä, mitä asioita se käsittelee, ja mitä ohjeita se ottaa käsiteltäväkseen, joita verohallitus antaa.

Myös terve piirre on mielestäni se, että verojohtajien nimittäminen jätetään lääninverojohtajien tehtäväksi, joten tällä tavalla hajautetaan valtaa verohallinnon sisällä.

Voidaan sanoa, että joitakin ongelmia saattaa liittyä siihen, että kun verohallituksen ohjeita annetaan, niin johtokunta tai hallitus ei välttämättä ehkä toimi samalla tavalla kuin kollegio tänä päivänä. Kollegiolla olisi ehkä virkavastuu, joka myös toki johtokunnalla on, mutta ehkä painavampi kuitenkin. Se olisi saattanut olla parempi elin, mutta ei tätäkään välttämättä huonona ratkaisuna voida pitää, että johtokunta ne käsiteltäväkseen saa.

Mielenkiintoista on se, että tässä yhteydessä verohallitukseen on tarkoitus muodostaa oma atk-palvelutuotanto. Luulenkin, että kun valtiovarainvaliokunnan verojaosto tätä esitystä tulee käsittelemään, niin erityisen suurta huomiota joudumme kiinnittämään atk-palvelutuotantoon ja sen kehittämiseen. Kaikkihan me tiedämme, mitä ongelmia siihen viime aikoina on liittynyt.

Täytyykin sanoa, että Suomi, jossa on noin viisi miljoonaa verovelvollista, yllättävän huonosti kykenee atk-asiat hoitamaan, kun ajatellaan, että verotus voidaan toteuttaa hyvin tehokkaasti ja joustavasti suuremmissakin maissa kuten Yhdysvalloissa, jossa verovelvollisia on yli 200 miljoonaa. Tämä asia varmasti kaipaa penkomista asian eduskuntakäsittelyssä.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä luvataan tehostaa verohallinnon toimintaa ja nimenomaan korostetaan palveluhenkisyttä. Tämä on todella tarpeen, ja erityisen tarpeen on se, että kiirehditään verohallinnon päätöksiä. Tällä hetkellä esimerkiksi veronhuojennushakemukset kestävät yli vuoden. Esimerkiksi verotuslain 125 §:n nojalla voidaan silloin, kun henkilö ei kykene maksamaan veroja sen takia, että hänen toimeentulonsa on heikentynyt, hänelle myöntää vapautus. Mutta kun vapautushakemusten käsittely kestää niin pitkään, niin ihmisten oikeusturva kärsii.

En ole ollenkaan varma, että kun nämä asiat tulevat nyt kollegion sijasta johtokunnan käsittelyyn, se automaattisesti tätä parantaa, mutta oikeusturvan kannalta on välttämätöntä, että veroasioiden käsittelyyn saadaan nopeutta.

Viimeksi asioin maanantaina verovirastossa, jossa verovirkailijat heti kävivät kiinni ja toivat esille verotuksen jaksotuksen menettelyyn liittyvän ongelman. Pykälä muutettiin, kun eduskunta oli tätä vuosia vaatinut, mutta nyt tämä verohallintomenettely on niin onneton, että se aiheuttaa erittäin suuren työmäärän. Myöskin on vaikea saada ihmisiä ymmärtämään, mistä tässä on kysymys. Me puhuimme tästä asiasta tänään sosiaalivaliokunnassa, ja toivon, koska olemme tähän aikaisemminkin kiinnittäneet huomiota, että tämä asia korjaantuu. Toivon tämän viestin myöskin verojaoston puheenjohtajan ed. Sasin tietoon, jotta tällaisiin menettelytapaongelmiin, jotka lisäävät byrokratiaa, saadaan pikaisia korjauksia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

4) Ed. Kettusen lakialoite n:o 70 laiksi tuulienergian käytön kokeilemisesta tuntualueilla

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Kettunen: Arvoisa puhemies! Näinä aikoina valtakunnassa on varsin voimakkaasti puhuttu energian tuotannosta ja niistä tavoista, millä tämän maan energiahuoltoa jatkossa tultaisiin hoitamaan. Erityisen näytävästi ovat olleet asialla ydinvoimamiehet. He ovat kaikista onnettomuuksista huolimatta vakuutelleet ydinvoiman olevan saasteetonta ja turvallista energian tuotannossamme. Arvoisa puhemies! Sekä Tshernoby-

lin ja Harrisburgin kokemusten että myöskin omien kotimaisten laitoksiemme käynnissä tapahtuneiden häiriöiden jälkeen on syytä kavahtaa ydinvoimaenergia-asiamiehiä ja ns. asiantuntijoita.

Mielestäni on tullut se aika, jolloin Suomessa tulisi todella ennakkoluulottomasti ja tarmokkaasti ryhtyä kokeilemaan uusia energiamuotoja, joista tuulienergia saattaisi olla varteenotettava tekijä. On puhuttu, että valtakuntamme ei sovi tuulienergian tuottamiseen, koska meillä tuulet ovat heikkoja ja osittain on sellaisia aikoja, ettei tuulia ole. Tunturialue on kuitenkin sellaista aluetta, jossa jatkuvasti tuulee, ja siksi olenkin, arvoisa puhemies, tehnyt lakiehdotuksen, joka tullessaan hyväksytyksi sallisi tuulienergian ja tuulivoiman tuotannon kokeilemisen myöskin Pallas—Ounastunturin kansallispuiston alueella.

Arvoisa puhemies! Toivon, että valiokunnassa tähän lakiehdotukseen suhtaudutaan asiallisesti ja myönteisesti.

Ed. Jansson: Värderade talman! Det initiativ som rdm. Kettunen kommer med är mycket intressant. Det ärende motionen berör vill jag understöda på det varmaste. Vi behöver forskning och utveckling inom alla områden som främjar alternativ energiförsörjning i detta land. När rdm. Kettunen säger att det som känt blåser tillräckligt mycket i fjällområdena så är det också sant. Jag kan för egen del tillägga att också i havsområdena och i våra kustområden blåser det tillräckligt mycket för att vindenergi eller vindkraft skall kunna utvinna på ett realistiskt sätt. Det finns ljuspunkter i det här sammanhanget också. Vi känner ju till att staten redan bidrar för vindkraftsproduktion med betydande summor, 40 procent av anläggningskostnaderna, och ännu mera glädjande är det att av allt att döma blir vindkraften och vindkraftsanläggningarna nästa år befriade från omsättningsskatt.

Ed. Kettunen: Arvoisa puhemies! On erittäin mielenkiintoista ja myönteisesti vastaanotettavaa, että ed. Jansson lähti tukemaan aloitettani. Minusta olisi erittäin hyvä, että saaristo- ja merenranta-alueilla voitaisiin tuottaa tuulienergiää Etelä-Suomea varten ja Itä- ja Pohjois-Suomen tarpeisiin pohjoises-

sa. Tämähän tarkoittaisi sitä, että silloin me pääsisimme myöskin minimoimaan ns. siirtohäviöt ja tuotanto olisi todella järkevää.

Ed. Soininvaara: Arvoisa puhemies! Haluan tässä yhteydessä huomauttaa, ettei vaihtoehtoisia energialähteitä tarvitsi lainkaan syrjäalueilla tukea, ellei sattumalta yhteiskunta olisi päättänyt tukea vaihtoehtoisten energialähteiden vaihtoehtoja. Meillä hyvin kalliilla yhteiskunnan tuella vedetään sähkökaapeleita kaukasiin saariin ja syrjäisille alueille, myös Lappiin, vaikka niissä oloissa selvästi taloudellisin tapa olisi tuottaa energia paikallisesti joko aurinko- tai tuulienergian avulla.

Ed. Rajamäki: Arvoisa puhemies! Vaihtoehtoisia energialähteitä on syytä tutkia ja myös kehittää enemmän kuin nykyään tehdään. Mutta ed. Kettusen aloite tunturialueiden tuulimyllyistä herättää kysymyksen, tarkoittaako ed. Kettunen sitä, että mm. erämaalain mukaiset erämaat, tunturit, pannaan hollantilaismaiseman näköisiksi.

Ed. Paloheimo: Rouva puhemies! Minä periaatteellisella tasolla ehdottomasti kannatan ed. Kettusen lakialoitetta, jossa nimenomaan pyritään siirtymään vaihtoehtoisten energiamuotojen käyttöön.

Kuitenkin on syytä jo tässä vaiheessa kiinnittää huomiota siihen, että tuulimyllyt ovat usein melko isoja. Suurimmat, joita maailmassa tällä hetkellä käytetään, ovat sellaisia, joiden keskipiste on 100 metrin korkeudessa ja roottorin läpimitta on noin 100 metriä. Silloin täytyy harkita tarkkaan, millä tavalla niitä sijoitetaan, minkä kokoisia ne ovat, kannattaako niitä sijoittaa hajottaen eri puolille maata vai keskittyä joihinkin paikkoihin, joissa niiden maisemahaitat olisivat mahdollisimman vähäiset. Minusta tässä asettuvat kaksi seikkaa vastakkain: itse energian hyvät puolet, sen saasteettomuus ja uusiutuvat luonnonvarat, ja sitten valitettavasti tämän energiamuodon maisemahaitat, jos roottorit sijoitetaan hyvin hajalleen.

Ed. Jokinen: Arvoisa puhemies! Ed. Kettusen lakialoite on varmasti sellainen, joka on aiheellista selvittää ja tutkia. Kun edustajat ovat saaneet tilaisuuden käydä eri puolilla maailmaa, tutkimus on menossa

esimerkiksi Englannissa aika pitkällä, samoin Norjassa. Näissä asioissa todella tarvitaan tutkimustyötä. Ihmettelen ed. Rajamäen kannanottoa. Ei tämä ole mikään pilkan ja leikin asia, kyllä tämä on vakava juttu.

Ed. Jansson: Värderade talman! De här synpunkterna som framförts är intressanta och viktiga. För egen del kan jag berätta hur det är i Skärgårdshavet. Förhållandena är tydliga. För inte så länge sedan fanns det väderkvarnar i alla byar. Med hjälp av väderkvarnarna kunde man mala och säga och överhuvudtaget skapa energi. De var stora och de är stora, men ingen tycker att de är fula. Tvärtom tycker de allra flesta att de är vackra.

Den andra aspekten är att också i Skärgårdshavet och ute till havs för femtio år sedan seglade stora fartyg med stora segel överallt på ungefär samma höjd som rdm. Paloheimo nämner. Ingen tyckte då att de var fula och nuförtiden tycker alla att de är vackra när de syns ibland.

Ed. Vähänäkki: Arvoisa puhemies! Jälleen kerran tästä keskustelusta on ilmennyt, minkälaisia pilvilinnoja ja taivasteluja on vihreiden, SMP:n ja ed. Jokisen kautta SKDL:nkin tulevaisuuden energiapolitiikka. Tuulienergia ei kannata edes Saksassa, jossa kaikki kokeillaan, ja Hollannissa, jossa kovasti tuulee. Ihme, ettei vielä aurinkoenergiaa tuotu esiin ja käpyjen polttoa, jolla hoidettaisiin tulevaisuuden metsäteollisuuden energian tarve Suomessa. Kepulla on yksi lisä tähän arsenaaliin, eli ostetaan Neuvostoliitosta ydinvoimalla tehtyä sähköä, mikä ei ole yhtään parempi ratkaisu kuin vihreiden ja SMP:n.

Ed. Paloheimo: Arvoisa puhemies! Haluan ed. Vähänäkille taas kerran sanoa, että hän ei taida tästä asiasta tietää yhtään mitään. Minä en halua siitä syystä ed. Vähänäkin kanssa puhua tästä asiasta vaan oikeastaan hänen asenteestaan.

Kuten äsken sanoin, vaihtoehtoisten energialähteiden kehittäminen on sinänsä hyvä asia siitä syystä, että ne ovat saasteettomia, ne eivät käytä uusiutumattomia luonnonvaroja, mutta tässä tapauksessa on syytä kiinnittää erityistä huomiota maisemahaittoihin. Tämä asenne minusta ei suinkaan ole yltiö-

päistä syöksymistä tuulimyllyihin ja minkälaisiin tyulimyllyihin hyvänsä, vaan tämä on tämän energiamuodon periaatteellista hyväksymistä sen mahdolliset haittapuolet huomioon ottaen. Tietysti vanhanaikaiset tuulimyllyt ovat sopineet maisemaan, mutta uuden aikaiset eivät välttämättä sovi siihen maisemaan, missä muuten on vanhanaikaista rakentamista. Ne täytyy pyrkiä sovittamaan siihen miljööseen, johon niitä pystytetään. Yksi mahdollisuus olisi tietysti yhdistää ne joihinkin merimerkkeihin, jotka joka tapauksessa saaristomerellä ovat, ja sillä tavoin välttää ylimääräisten maisemahaittojen muodostuminen.

Ed. Soininvaara: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin yhtyen siihen, mitä ed. Paloheimo jo sanoi, täytyy vielä lisätä, että ed. Vähänäkin puheenvuoro asenteellisuudessaan oli jonkin verran masentava. Tavallaan, kun hän itse ei koskaan ole esittänyt mitään vaihtoehtoa siitä, mitä sitten pitäisi tehdä, ja kun me tiedämme, että sillä energiapolitiikalla, jolla me nyt jatkamme, ei ole mitään tulevaisuutta, joten se nyt ei ainakaan ole tulevaisuuden energiapolitiikkaa, niin todella ihmettelen, mitä ed. Vähänäkillä sitten on esittää tilalle.

Ed. Kettunen: Arvoisa puhemies! Minä täysin ymmärrän ed. Paloheimon huolen ympäristöasioista keskusteltaessa energian tuotannon alueella ja energian tuotannon asioista. Tästä johtuen olenkin lakialoitteeni 1 §:n kirjoittanut sillä tavalla, että alusta alkaen myös ympäristöviranomaisten ja ympäristöministeriön tulee olla mukana tässä kokeiluhankkeessa. Näin ollen minimoidaan ne pelot ja ne mahdolliset jatkohaitat, joita ympäristöllisesti näissä asioissa saattaisi olla tulemassa. Uskon, että tämä aloite toteutessaan tulee olemaan tämän valtakunnan energian tuotannolle varsin myönteinen ja mittaava.

Ed. Rinne: Rouva puhemies! Nykyinen rakentaminen, mitä on 20 vuotta rakennettu, on niin rumaa, että niin rumia tuulimyllyjä ei kerta kaikkiaan pystytäkään keksimään, että ne pilaisivat maisemaa. Minkä takia tuulimyllyt näyttivät kauniilta ja olivat joskus kauniita, ne olivat tietenkin sen takia, että ne jauhivat viljan. Se oli hyödyllistä. Ihmiset ymmär-

sivät. Se oli elinehto. Aivan samalla tavalla on ympäristökysymysten laita, luonnonkysymysten. Kun nähdään, että tuulimylly jauhaa energiaa puhtaasti, siitä tulee aivan samanlainen. Ihmiset mieltävät sen siten, että samalla lailla kuin leipä on välttämätöntä, puhdas energia, tulevien sukupolvien unelmat ovat yhtä tärkeitä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

5) Ed. Isohookana-Asunmaan ym. lakialoite n:o 71 laiksi peruskoululain 31 §:n muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sivistysvaliokuntaan.

6) Ed. Kankaanniemen ym. lakialoite n:o 72 laiksi alkoholijuomaverosta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Tapanani on aina kristillisen liiton edustajien kanssa käydä pientä sanailua silloin, kun puututaan alkoholijuomiin.

Lakiesityksessä, joka on ed. Kankaanniemen nimissä, ensinnäkin kristillinen liitto tietoisena siitä, millä hallitus suunnittelee rahoittavansa olemattomat eläkelisäykset, jotka budjettiriihen jälkeen on päätetty, on lähtenyt peesailemaan saadakseen lakiesityksensä läpi. Sehän on aivan oikein, niin pitääkin tehdä, ja niin minäkin tietysti tekin, jos sattuisi olemaan hoksottimet yhtä hyvät kuin kristillisen liiton puolella.

Mutta kristillinen liitto ei aloitteellaan tyydy pelkästään siihen, että saadaan rahoitettua 4 prosentin lisäosan korotus taanneh-

tivasti, vaan kristillisellä liitolla on sellainen näkemys, että tällä laitetaan kuntoon eläkeuudistuksen neljäs vaihe kokonaisuudessaan, lapsilisät pannaan kuntoon, postit jäävät joka puolelle, asuntoasiat tulevat kuntoon ja vielä ympäristökin saatetaan saasteettomaksi. Tuskinpa näin suuriin saavutuksiin sentään juoppojenkaan kustannuksella päästään, vaikka kohta olisi hyvää halua.

Ensinnäkin on todettava, että eläkeuudistushan ei vaadi yhtään mitään lisärahaa. Sitä onnetonta ja vähää 4 prosenttia, joka kohdistettiin taannehtivasti, vastaa se, että vuoden 1991 syyskuusta alkaen ensimmäiseksi eläkkeelle jäävällä puolisollla eläke laskee lähes 300 markkaa. Ei eläkeuudistus tarvitse mitään lisärahoitusta. Se on lisärahoitettu. Tällaiset väitteet ovat utopioita hallituksen taholta, ja jos se vaatisi lisärahaa, toki se pitäisi ottaa silloin suurituloisten marginaaliveron puolelta, eli ei laskettaisi sikaan 39 prosenttiin marginaaliveroa vaan olisi jätetty 41 prosenttiin. Sieltä olisi tullut vähäosaisille eläkeläisille rahat eläkeuudistuksiin, eikä tarvitsisi lähteä viinan hinnan puolelle.

En minä juoppojen puolesta sellaisenaan ole, mutta kristillisen liiton ajatusta, että Suomesta juopot loppuvat nostamalla viinan hintaa, on kokeiltu 60 vuotta Suomessa, kokeiltu kieltolakiakin, ja se asia ei tule onnistamaan. Sitä enemmän jeppe juo, mitä enemmän viina maksaa, ja sitä enemmän perhe kärsii, mitä enemmän jeppe juo. Näinhän se on, ed. Kankaanniemi.

Jos ed. Kankaanniemen ehdotus hyväksytään, joka tulee olemaan myös hallituksen esitys, tämä kostautuu tavallaan eläkeläisille, joihin tässä vedotaan. Se 70 markkaa, jonka eläkeläinen saa kuukaudessa lisäosaansa hallituksen armeliaisuuden johdosta, menee viinan lisähintaan, koska täytyyhän eläkeläisenkin kerran kuukaudessa tai kaksi saada kunnon tujaukset. Eihän se elämä ole sen arvoista muuten vanhojen sotaveteraanien osalta ja sillä tavalla. Minun mielestäni esitys tämän muotoisena, ed. Kankaanniemi, vaikka hän tuleeekin sitä tänne puolustelemaan varmasti tämän jälkeen, on vanhakantaista ajattelua siitä, että juopot loppuvat viinan hintaa nostamalla. Tämä esitys on nyt vain puettu hallituksen perässä peesailun muotoon.

Ed. Kankaanniemi: Arvoisa puhemies! Olen ed. Aittoniemen kanssa muutamista asioista samaa mieltä. Emme ole perustelleetkaan tätä alkoholijuomaverosta annetun lain muuttamisesitystä sillä, että saisimme hinnankorotuksilla juopot tai juopottelun loppumaan. Ei näin tapahdu. Se on aivan selvä. Kieltolakia on joskus kokeiltu, ja tulokset eivät kovin hyvät silloin olleet. En tiedä, miten ne olisivat nyt, kun on 50 vuotta kulunut, mutta tuskin sitä voidaan kokeilla.

Mutta rahamaailman tiedämme hyvin tarkkaan. Kun viime vuosina on rahamarkkinat vapautettu, rahan hinta on noussut voimakkaasti. Ensin kulutettiin rajusti. Kun korkotasoa nostamalla kulutusta ruvettiin hillitsemään eli rahan hintaa nostettiin, tuloksena on ollut se, että kulutus on pysähtynyt ja alkanut laskea, eli hintamekanismi markkinataloudessa pelaa erittäin hyvin kulutuksen suhteen. Olen täysin vakuuttunut, että myös alkoholin kulutukseen voidaan hinnalla puuttua.

Me olemme täällä hyväksyneet haittaveroja. Ne ovat kuitenkin olleet ainakin tähän asti rangaistuksia ihmisille, esimerkiksi maaseudun ihmisille, joilla ei ole mitään vaihtoehtoa kulkemiselle muuta kuin maksaa kalliit polttoaineet ja haittaverot. Niissä on hyvä tavoite, mutta tähän mennessä ne ovat olleet vain fiskaalisia. Ne ovat tuottaneet rahaa valtiolle, mutta haitat ovat tuskin vähentyneet. Siksi esitämme alkoholille reilua, oikein tuntuvaa hinnankorotusta, veronkorotusta, joka varmasti vaikuttaa kulutukseen.

Jos me saamme kulutuksen kasvun kääntymään edes lievään laskuun, niin tiedämme, että kansanterveydellisesti se on valtavan tärkeä, hyvä ja kannatettava asia. Siihen kannattaa, ed. Aittoniemi, meidän kaikkien panostaa. Kansanterveys on tärkeä asia, ja kansamme kehityksestä esimerkiksi Kelan tuore mini-Suomi-tutkimus osoittaa, että kehitys on huolestuttava tässä suhteessa. Meidän keski-ikäinen väestömme tuhoaa itseään ja nyt jo myös lapset aivan kohtuuttomasti suurella alkoholin kulutuksella. Ainakin nuorten osalta hinta vaikuttaa suoraan kulutukseen. Siis hinnankorotuksella on kahdenlainen vaikutus: Se vähentää kulutusta, sitä kautta haittoja, sitä kautta yhteiskunnan menoja ja perheiden menoja. Toisaalta se tuo

lisää verotuloja valtiolle ja tätä kautta voidaan hoitaa nämä tärkeät asiat.

Ihmettelenkin ed. Aittoniemen kantaa, kun hän mainitsi nämä hyvät tavoitteet, jotka lakialoitteen perusteluissakin on mainittu. Ei suinkaan SMP vastusta postien säilyttämistä, ei kai vastusta kuitenkaan kansaneläkeläisten aseman parantamista, ensi-sunnan leimaveron poistamista ja muita tällaisia asioita, jopa lapsilisien korotuksia. Me kannatamme niitä ja vastuullisesti esitämme myös niihin rahoituksen, jota mikään muu ryhmä ei budjetin lähetekeskustelun puheenvuoroissaan selkeästi esittänyt.

Haluun lainata 18.9.1990 tältä paikalta käyttämäni puheenvuoroa muutamilta osin: ”Kun kristillisen liiton eduskuntaryhmä esittää lisää menoja, haluamme vastuullisesti esittää myös tuloja niiden katteeksi. Luonnollisesti haluaisimme rakentaa koko budjetin uusiksi ja näin löytyisi uusi ja parempi käyttökohde monelle määrärahalle. Kun tähän ei ole reaalista mahdollisuutta, esitämme, että alkoholin, oluen ja tupakan valmisteveroja korotetaan tuntuvasti. Nämä verot tuottavat budjetin mukaan ensi vuonna yhteensä noin 11 miljardia markkaa. Jos perusteita korotettaisiin 50 prosentilla, kulutus kääntyisi laskuun ja valtion tulot lisääntyisivät ehkä noin 4–5 miljardia markkaa. Kulutuksen alentaminen vähentäisi haitoista johtuvia yhteiskunnan menoja sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä liikenteessä ja poliisitoimessa ja monilla muilla aloilla melko nopeasti ja huomattavasti, ja samalla valtion tulot kasvaisivat. Näin kertyvillä varoilla voitaisiin rahoittaa kansaneläkeuudistuksen neljäs vaihe sekä korottaa lapsilisät entisen valtiovarainministerin kunniaksi kolminkertaiseksi, ja vielä jäisi varoja mm. ympäristönsuojeluun, postipalvelujen säilyttämiseen, asuntotuotannon tehostamiseen ja moneen muuhun tärkeään tarpeeseen. Elämisen laatu monen ihmisen ja perheen ja koko yhteiskunnankin kannalta kohenisi aivan varmasti.”

Näin sanoin 18.9. Nyt hyvin suurella tyytyväisyydellä ja syvästi hallitukselle kiitosta tuoden ja suitsutusta antaen totean, että hallitus eilen on päättänyt jotakin tämän suuntaista. Mitä ed. Aittoniemen äskeiseen puheenvuoroon tulee, että tämä olisi jotakin peesautta, ei meidän aloitteemme ole tehty eilen eikä tänään, vaan tämä on jätetty 26

päivänä syyskuuta, jolloin hallituksen kaavailuista ei ollut mitään tietoa vielä. On vain ilolla todettava, että hallitus on ottanut kristillisen liiton eduskuntaryhmän budjetin lähetekeskustelupuheenvuorosta oppia. Siksi se oli tarkoitettukin, ja niin se on ottanut. On erittäin hyvä kohde, jolla rahoitetaan nämä asiat, mitä me olemme halunneet ja vaatineet ja mitä tuemme: hyvä että täällä pidetään niistä kiinni.

Vielä korostan puhuttaessa uudistuksista, että esimerkiksi tuntuu siltä, että ed. Aittoniemi oli jo alistunut siihen, että joidenkin eläkeläisten eläkettä pienennetään. Emme me hyväksy sellaista. Kun se laki tulee eduskuntaan ja sosiaalivaliokuntaan, niin varmasti vastustan, että kenenkään pienen eläkeläisen etuja mentäisiin supistamaan. Me vaadimme niitten parantamista. Siihen ei ainakaan rahan puute ole esteenä, koska tällä menettelyllä, jonka esitämme katteeksi, tulee varoja niin paljon, että eläkeasiat saadaan kuntoon tässä maassa vihdoinkin ja myös monet muut asiat, mitkä tässä ovat esillä olleet. Siis rahasta ei ole kiinni!

Alkoholi on meillä alennusmyynnissä. Pari kolme vuotta sitten oli tilasto, jonka mukaan vuodesta 1970 noin vuoteen 1988 alkoholin hinta oli reaalisesti noussut 1 prosentin. Leivän hinta oli noussut samanaikaisesti 60 prosenttia. Nämä eläkeläiset, joista ed. Aittoniemikin huolta kantoi, tarvitsevat joka päivä leipää, ehkä joku tarvitsee kerran kuukaudessa jotain juomaakin, muutakin juomaa kuin maitoa tai vettä. Se leipä kuitenkin tarvitaan joka päivä, ja sen hinta on noussut näin voimakkaasti. Meidän on parannettava eläkkeitä ja yritettävä samalla hoitaa vastuullisesti myös alkoholipolitiikkaa.

Tällä esityksellä, jonka olemme tehneet, me esitämme vastuullista hintapolitiikan käyttöä ilman turhaa moralisointia ja rajoittamista, ihmisten kiusaamista. Me haluamme hinnalla hoitaa tätä ongelmaa pois, joka on häpeällinen tässä maassa. (Välihuuto) — Molemmat ovat tietysti ongelmallisia. — Alkoholi- ja tupakkaverot ovat lähes ainoat verot, joiden maksaminen on vapaaehtoista. Se on hyvä muistaa. Esimerkiksi tosiaan polttoaineiden haattaverot ovat kansalaisille lähes pakollisia. Kun alkoholin ja tupakan ns. haattaveroilta on hyvin suuri myönteinen vaikutus, niin toivon, että valtiovarainvalio-

kunta mahdollisesti hallituksen antamaa esitystä käsitellessään ottaa käsittelyn pohjaksi meidän tekemämme lakialoitteen ja sen mukaisesti päättää asiasta ja samalla eduskunta huolehtii siitä, että postitoimipaikkoja ei lakkauteta eikä kenenkään pienen eläkeläisen eläkettä tiputeta, vaan nämä asiat pidetään kunnossa ja pannaan parempaan kuntoon kuin ne tänä päivänä ovat.

Ed. Kekkonen: Rouva puhemies! Edellinen puhuja puhui monessa asiassa ihan täyttä asiaa. Mielelläni palaisin häntä edeltäneeseen puhujaan, ed. Aittoniemeen, jota on kyllä tässä syytä erittäin syvästi paheksua. Kun me täällä aivan vakavasti yritämme esimerkiksi sotaveteraanien, jotka ansaitsevat meidän kaikkien kunnioituksen, asioita hoitaa, miettiä heidän mahdollisimman hyvää elämäniltaansa, ed. Aittoniemi sotkee sotaveteraanikysymyksen viinapullon hintaan. Minusta se on erittäin loukkaavaa ja erittäin alentavaa.

Mutta minusta vielä pahempaa ed. Aittoniemen puheessa on se, että hän edustaa asenteeltaan juuri sitä, mikä on johtanut meidän alkoholitilanteemme nimenomaan nuorison osalta niin kurjaan jamaan, eli eräänlaista hyväntahtoista huvittuneisuutta, joka sallii melkein mitä vain.

Vielä yksi käytännön kysymys: jos ed. Aittoniemi ei näe hinnan ja kulutuksen suhteella mitään yhteyttä, hänellä on suhteellisen huono tilastojenlukutaito.

Ed. P. Leppänen: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi aikaisemmin puolusteli vähävaraisia eläkeläisiä. Täytyy vain muistaa, että vajaa vuosi sitten tässä salissa, kun äänestettiin heidän asioistaan, annetaanko heille vai suurituloisille veroalea, SMP silloisena hallituspuolueena äänesti myös suurituloisten puolesta tässä salissa. Täytyy aina muistaa, kuka on kenenkin asialla.

Ed. Aittoniemi: Arvoisa puhemies! Suomen maaseudun puolueella on näyttöä siitä, että se jos mikään on pystynyt selkärangaisesti olemaan köyhän ihmisen ja myös sotaveteraanin puolella. Ei siitä sen enempää.

Haluan kuitenkin todeta ed. Kekkoselle, että kun ryhtyy asioista puhumaan, hänen olisi syytä kaivaa edes paperikasasta lakialoitte esille ja katsoa, että nimenomaan siinä

sekoitetaan viinan hinta ja eläkkeet. Olen lähtenyt puhumaan tältä pohjalta enkä hyväksy sekoitettavaksi näitä asioita keskenään ja siitä syystä olen ottanut tämän tyyppisen kannan.

Haluan huomauttaa ensinnäkin siitä, että viinan hinnan kohtuuton korottaminen merkitsee sellaisissa perheissä, joissa viinan käyttö on ongelma, entistä pienempiä käytettävissä olevia varoja elämiseen, koska viinaa käyttävä henkilö ensisijaisesti kuitenkin katsoo ja pitää sen mahdollisuuden, että hän saa sen viinapullonsa, mihin hän on tottunut.

Toisekseen on lähdeittävä siitä, että salakauppa ja keinoaineet lisääntyvät, myös virolaisten tänne tuoma pirtu ja viina. Kaupatorilla ei tarvitse muuta kuin lyödä näin, niin tiedetään, mitä tarvitsee, ja sitä myös saa. Tässä tapauksessa, jos viinassa lähdetään kohtuuttomiin hinnankorotuksiin, salakauppa alkaa Suomessa kukoistaa ja se on myös melkoinen ongelma.

Huomautan myös, että Suomen alkoholin hinnat ovat kansainväliseen tasoon verrattuna erittäin korkeat. Tulevaisuudessa, jos Euroopan integraatio tapahtuu, niin siinä vaiheessa, ed. Kankaanniemi, nämä ehdotukset eivät varmasti mene läpi, koska meidän täytyy sopeuttaa myös alkoholin hinta silloin eurooppalaiseen tasoon. Mielestäni olen esittänyt aivan selkeästi, mitä mieltä olemme näiden kahden asian sekoittamisesta toisiinsa: eläkkeet ja viina. Ja katson, että viinan hinnan korotuksella ei ole koskaan saatu mitään hyvää aikaan eikä saada nytkään, jos niin tehdään.

Ed. Joenpalo: Arvoisa puhemies! Minä puolestani olen aika tavalla samaa mieltä kuin ed. Aittoniemi ensimmäisessä puheenvuorossaan. Minä paheksun myös kristillistä liittoa siitä, että se yhdistää häikäilemättömällä tavalla viinan hinnan, postien säilymiseen, asumiseen, eläkkeisiin ja kaikkeen tällaiseen, millä ei ole mitään tekemistä viinan hinnan kanssa ja ainakaan välitöntä tekemistä.

Olen myös samaa mieltä siitä kuin ed. Aittoniemi, että Suomessa alkoholi on kansainvälisesti vertailtuna kohtuuttoman kallista. Niissä perheissä, joissa alkoholi on ongelma, tulee jokainen hinnankorotus merkitsemään vaikeuksia perheen muiden menojen kattamisessa.

Kaiken maailman aloitteita sitä tehdään näin vuoden loppupuolella.

Ed. Fred: Arvoisa puhemies! Minä olen usein ihmetellyt ed. Aittoniemen väittämiä. Hän tekee sellaisia väittämiä, jotka ovat lonkalta heitettyjä. Ne eivät perustu tosiasioihin eivätkä tilastoihin. Esimerkiksi tutkimukset siitä, että hintapolitiikalla alkoholin kulutus todella vähenee, pitävät paikkansa. (Ed. Aittoniemi: Pari kuukautta!) Edelleen ihmettelen Aittoniemen myönteistä asennetta alkoholin käyttöön. Luulisi hänen poliisimiehenä nähneen alkoholin aiheuttaman kurjuuden.

Eduskunnan raittiusryhmä oli eilen ja toisapäivänä erään suuren valtion suuressa kaupungissa, (Ed. Aittoniemi: Tallinnassa!) jossa kerrottiin, kuinka alkoholin käytön seurauksena alkoholistit heittävät heitteille lapsia 10 000, jotka sitten joutuvat yhteiskunnan vastuulle.

Ed. Aittoniemi ei koskaan esitä vaihtoehtoja niihin keinoihin, millä alkoholin kulutusta voitaisiin vähentää. Hän vain liberalisoi sitä käyttöä eikä kannu vastuuta ja huolta kansan elämästä.

Ed. Kankaanniemi: Arvoisa puhemies! Tässä nyt sotkettiin monia asioita myös hallituspuolueiden taholta. Totean ed. Joenpalolle, että ilmeisesti Holkerin hallituksen sotki eilen nämä asiat, kun päätti rahoittaa kuitenkin kansaneläkkeen lisäosan muutoksen aiheuttamat kustannukset alkoholin ja tupakan hintaa korottamalla. Aina nämä menevät näin, eli varoja käytetään johonkin tarkoitukseen, kun ne ovat yleiskatteisia. Mutta me haluamme oppositiossa noudattaa vastuullista linjaa sillä tavalla, että kun me puhumme puutteista, joista ihmiset kärsivät ja jotka me voimme täällä päättää poistaa, niin me esitämme, millä rahoitamme ehdotuksemme. (Ed. Aittoniemi: Ei oppositiolla mitään vastuuta ole!) Teillä ei ollut tässä keskustelussa minkäänlaista vaihtoehtoa rahoitukseen.

Mitä tulee Euroopan yhdentymiseen, ei näillä näkymin ole mitään alkoholipolitiikan yhtenäistämistä tavoitteena. Ed. Aittoniemen pitää vähän paremmin nyt selvittää tämä asia ja nähdä, että me voimme noudattaa ainakin tänä päivänä ja ensi vuonna omaa alkoholipolitiikkaa ja hintapolitiikkaa. Me

lähdemme Suomen kansan tarpeista, eläkeläisten tarpeista, alkoholismista kärsivien perheiden tarpeista, ja siinä suhteessa hinnankorotus ei vie leipää. Se menee niiltä, joilta menee, mutta hinnankorotus tuo enemmän, koska isä tai äiti, joka ryyppää, on vähemmän poissa ryyppyreissuilla, kun on hinta korkeampi.

Mitä tulee salakauppaan, niin meillä on poliiseja vielä muuallakin kuin eduskunnassa, eli virkavallan tehtäviin kuuluu valvoa, että rikoksia ei tässä maassa tehdä, ja siksi salakaupasta ei kannata tässä suhteessa puhua.

Ed. Vistbacka: Arvoisa puhemies! Olen mielenkiinnolla seurannut tätä keskustelua lähinnä sen johdosta, koska vuodesta 1966 olen ollut tavalla tai toisella tekemisissä poliisimiehenä näiden asioiden kanssa. Kyllä täytyy valitettavasti todeta, että niissä perheissä, joissa käytetään alkoholia, alkoholi haetaan ensimmäisenä ja silloin tietenkin muut rahavarat vähenevät. Täytyy löytää joitakin muita keinoja nimenomaan siihen ongelmaan, mikä erällä perheillä alkoholin takia on. Yksinomaan hinnankorotuksilla sitä ei voida poistaa.

Eräs toinen ongelma, mikä täällä on tullut esiin, ovat korvikeaineet, jotka välittömästi lisääntyvät sen jälkeen, kun hinta nousee, ja maaseudulla myös kotipoltto, joka viime aikoina on jonkin verran lisääntynyt. Yksinomaan korotuksilla ei päästä eteenpäin, vaan valistustoiminnalla ja muulla. Sinne täytyy satsata, ei yksinomaan hintaan.

Ed. Kekkonen: Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana alkoholin hinnoista. Taroitukseni ei ole olla korotettujen viinan hintojen apostolina täällä, päinvastoin. Mutta minusta sotketaan kaikki mahdolliset asiat tässä keskustelussa. Totta kai kohoava viinan hinta muodostaa kasvavia ongelmia niille käyttäjille, jotka eivät ole kohtuukäyttäjiä. Se näkyy myös heidän perheissään, ja siitä seuraa erilaista rikollisuutta, kotipolttoa, huumeita kenties jne.

Mutta minusta olisi nyt aivan olennaista nähdä tämän asian sosiaalipoliittinen puoli, toisin sanoen ei pitäisi erottaa sosiaalipoliittikkaa sillä tavoin, kuin tässä keskustelussa näkyy erotetun. Itse asiassa ed. Vistbacka kyllä viittasi siihen, että asiaa on pystyttävä

tarkastelemaan monipuolisesti, ja minusta ne monipuolisuustekijät tässä vaiheessa voivat olla ainoastaan valistus ja jälleen valistus ja sen jälkeen sosiaalipoliittikka, joka pystyy näkemään alkoholipoliittikkaa pintaa syvemmälle, ei vain niin, että penni ja desilitra kulkevat rinnan.

Ed. Kankaanniemi: Arvoisa puhemies! Lakialoitteeseen, joka tässä on käsitelty, on perusteluihin kirjoitettu myös raittius- ja alkoholiasian neuvottelukunnan viime kesänä tekemät toimenpide-ehdotukset, ja ne osaltaan koskettavat näitä asioita, mihin ed. Vistbacka kiinnitti huomiota. Minäkin omalta osaltani korostan, että me kannatamme ja tuemme ja vaadimme niiden kaikkien toimenpiteiden yhtäaikaista toteuttamista.

Mutta nyt on kysymys alkoholijuomaveroista annetun lain muutosesityksestä, ja siinä yhteydessä tietysti puhutaan vain hinnasta, koska ei verolakiin voida kirjata tällaisia muita asioita, mutta perusteluihin on kirjattu myös muut tavoitteet. Me tuemme ja kannatamme voimakkaasti valistuksen lisäämistä ja kaikkia myönteisiä keinoja, joilla edistetään raittiutta, ja katsomme, että raittiuden edistäminen on kyllä niin arvokas ja hyvä asia ja tavoite, että eduskunnassa siihen pitäisi panna paljon enemmän painoa. Korostan myös, niin kuin puheenvuorossani, kansanterveyden ja sosiaaliturvan merkitystä perheiden ja myös näiden onnettomien osalta, jotka ovat alkoholin suurkuluttajia. Kulutuksen alentaminen vähentää haittoja, se on aivan selvä asia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovainvaliokuntaan.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi tiistain täysistuntoon

7) Valtiovainvaliokunnan mietintö n:o 28 (HE n:o 65)

8) Valtiovainvaliokunnan mietintö n:o 29 (HE n:o 74)

9) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 30
(HE n:o 75)

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

10) Pankkivaliokunnan mietintö n:o 5 (HE
n:o 49)

Täysistunto lopetetaan kello 13.52.

11) Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 7
(HE n:o 11)

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola

